

LÁZÁR ERVIN

Száz-
pettyes
katica

Mesék, mesenovellák, kiadatlan írások

MÓRA

Illusztrálta:

Bódi Kati
Herbszt László
Kárpáti Tibor
Kismarty-Lechner Zita
Maros Krisztina
Sásdi Laura
Schall Eszter
Tóth Emese

LÁZÁR ERVIN

Száz-
pettyes
katicá

Mesék, mesenovellák,
kiadatlan írások

Móra Könyvkiadó

Mikkamakka verse

A kiadó könyveit kedvezményel
megrendelheti webáruházunkban:

www.mora.hu

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely
részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása,
másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a
kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését,
nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos!

A borítót és a cikluskezdő rajzokat Sásdi Laura készítette.

© Lázár Ervin jogutódai, 2019

Illusztráció © Bódi Kati, Herbszt László, Kárpáti Tibor,
Kismarty-Lechner Zita, Maros Krisztina, Sásdi Laura, Schall Eszter,

Tóth Emese, 2019

© Móra Könyvkiadó, 2019

A rend a trend,
nem is csoda,
a rendetlenség
mostoha.

Mindennek rend a lelke,
a lélek minden rendje,
rendnek mindene lélek!
Miket beszélek?!

Vacskamati verse

Hiába néztél,
sohase láttál,
csak kitaláltál.
Forgathatsz jobbra,
forgathatsz balra,
élek, és mégis
meg vagyok halva.
Út nincsen hozzám,
fordítva látsz csak,
ez is csak látszat,
ez lett az ára:
tegnap jön mára.
Állj fejre, szentem,
süsd fel a szemed,
én erre mentem,
ott a te helyed.
Az én kis dombom,
az a te völgyed,
lélegzetem
a termőfölded,
késem az ágyad,
álmom a vágyad,
föntöm a lented,
emelkedsz, ha ejtlek,
zuhansz magasba,

égben törsz össze,
te félküllős* lütytő*,
te dinnye, te böszme!*

* A csillaggal jelölt szavak magyarázatát lásd a 92. oldalon

Az élet
titka

Az óriás

Úgy érzem, itt az ideje, hogy elmondjam az óriást.

Már a templom és a dézsmaház* alkotta közben is legszívesebben futottam volna. Gyakran megesett, hogy az iskolától hazáig vezető öt kilométeres út egy részét futva tettem meg. Lődörgött a hátamon a kimustrált ágytakaróból készült tarisznya, a fa tolltartóban zörögtek a ceruzák. De bent a faluban nem volt tanácsos futni, mert megvadultak tőle a kutyák. Így hát szép komótosan ballagtam Rácpácegres felé. Egészen a falu széléig. Ott aztán rákapsoltam. Röpködött az ágytakaró-táska, zörögtek a ceruzák meg a rágott végű tollszár.

Mi voltam ilyenkor? Magányos lovas? Száguldó motorversenyző? Vagy kiterjesztett szárnyal repülő, szabad madár? Nem tudom, csak arra emlékszem, robogtam most is.

Az Erzsébet-dombig futottam, s ott, mint egy villámcsapás, te jó ég, eltévedtem! Innen már látni lehetett máskor a Vödli tanyát, a nagy juharfát Bíró Drinócziék földje végében, de most a megszokott szelíd táj helyén egy égig érő hegy tornyosult.

Eltévedtem.

De hogy tévedhettem volna el, amikor úgy ismerem ezt az utat, mint a tenyeremet, jószerivel minden útszéli fű, fa személyes ismerősöm. Befogtam a szemem – hátha káprázik. Lekaptam a kezem; ott komorlott a hegy. Egyik vége valahol Miszla, Nagyszékely táján, a másik talán Németkérig vagy Dunaföldvárig is elér.

Megfordultam. Ha jó helyen járok, ott kell látnom a hátam mögött Sárszentlőrincet a koronás címeres toronnyal, az esperes úr fenyőfájával. Ott állt Sárszentlőrinc szelíden, majdhogynem mosolyogva. Toronnyal, fenyőfával.

Visszafordultam. Ott volt a hegy.

Átvillant bennem, hogy visszamegyek a faluba. Segítséget kérek. Vagy még jobb, ha nem szólok a hegyről egy szót sem, csak megkérem valamelyik rokonomat, hadd aludjak náluk.

De akkor valami ijedt kis zengés támadt a szívemben, s egyre erősebben zúgott: „Haza kell menned! Haza kell menned. Ha nem mégy haza, sohase látod többé apádat, anyádat meg a testvéreidet, ha nem mersz átvágni azon a hegyen, valami nagyon nagy baj történik.” Összeszorítottam hát a fogam, s hogy szorongásomról megfeledekzzem, rohanni kezdtem a hegy felé. Futtomban is láttam, hogy nagyon különös hegygel akadt dolgom. Sehol egy fa rajta, sehol egy tenyérnyi zöld. Barnák, szürkésbarnák váltakozása, odafönn a legtetőn mintha havak fehérlenének – még sohasem láttam addig hegyet, mégis éreztem, hogy ebben a hegyben van valami szokatlan, valami szorongató... De hiszen ez... Lassítottam, a futásból tétova léptek lettek... De hiszen ez

a hegy végeláthatatlan vásznakkal meg posztódarabokkal van le-
takarva. Tekintetem fölszaladt rajta az irdatlan magasságokba, az
épig ért a posztótakaró.

„Akárki akármiért terítette le ezt a hegyet, én akkor is átjutok
a túlsó oldalára” – mondtam magamban, és máris süppedős sző-
nyegen lépkedtem, szinte hintáztatott a vastag posztó. Néhány
méter után aztán meredeken nekivágott az égnek, de ráncai, öb-
lei, buggyai közt elég könnyedén lehetett fölfelé kapaszkodni.
Már-már füttyörészni támadt kedvem, lám, milyen nevetségesen
egyszerű dolog ez a hegymászás, amikor magam mögé tévedt
a tekintetem, és megtántorodtam. Hasra kellett vágódnom, elta-
kartam a szememet, hej, iszonyatos mélység tátongott alattam, az
országút csíkja vékonyka szalag, a tarlók, szántások, kukoricások
tenyéryni szögletes foltok; szívott, húzott a mélység, jó erősen
behunytam a szemem. Eltartott pár percig, amíg megnyugodtam.
Nem szabad visszanézni, csak föl, csak előre, akkor nem lesz
semmi baj. Nem is néztem le többet. Egyre följebb küzdöttem
magam, itt már akadtak nehezebb szakaszok is, minden erőmre,
ügyességemre szükség volt. Aztán egyszer csak, hiába erő, hiába
ügyesség, ott álltam egy meredély alatt, megmászhatatlannak
túnt. Most mi lesz? Megpróbáltam egy kicsit oldalt haladni, ha
fölfelé nem megy, oldalra is jó. Szorosan a falhoz simulva egy
félalpnyi kiszögellésen egyensúlyoztam, s ekkor jobbra tőlem,
úgy két-három méterre egy óriási láncot vettem észre. Tompa,
sárga fénnel csillogott, szemei, akár a létrafokok, meredeken,
egyenesen tört föl a magasba. Ha el tudnám érni, milyen
könnyűszerrel juthatnék följebb... Ugrottam. Megöleltem a hű-
vös fémet, hozzászorítottam az arcom. Megindultam fölfelé,
néhány tétova próbálkozás után rátaláltam a leggazdaságosabb
mozdulatokra, siklottam, kígyóztam, mint egy született lánc-
mászó... és ekkor – égszakadás, földindulás – megmozdult
a hegy, a lánc rángatózott, én meg átkulcsoltam kézzel-lábbal,

kapaszkodtam, ahogy csak erőmből telt. Egy pillanatig tartott
csak a mozgás, s amikor elcsitult, már nem függőleges helyzetben
voltam, hanem majdnem vízszintesen, egy enyhe emelkedőn
feküdtem láncostul.

Most, hogy nem egy meredély szélén egyensúlyoztam, meg-
kockáztattam a visszanézést, megvallom, nem azért, hogy a tájat
nézzem, másról akartam meggyőződni. Mert akkor már ott mo-
corgott bennem a gyanakvás: Nem hegy ez! Egy fekvő óriáson
akarok én átkecmeregni! Ez, amibe kapaszkodom, nem más,
mint az óralánca. Amit onnan letről havas fennsíknak láttam,
az a fehér inge villanása volt. S ez az égszakadás, földindulás
annyi volt csupán, hogy az oldaláról a hátára fordult.

Nem voltam még bizonyos benne, csak a gyanú... a bizonyos-
ságot kereste szerteszét röpködő tekintetem. Ott van! Megvan!
Megláttam a kezét. A hüvelykujja eltakarta a Csetény-dombot,
a tenyere alatt egy erdő, a kisujja pedig átível a Sión, mint egy
hetyke, egyívű acélhíd.

Mit keres itt ez az óriás? Alszik talán? Óvatosan elindultam
előre a lánc mellett. Lábujjhegyen. A mellénye szürkésbarnájáról
fehér ingére értem, kikerültem egy malomkő nagyságú inggom-
bot. És akkor megint megmozdult. Köhintett talán? Vagy só-
hajtott? Vagy észrevett? Lehetetlen, hogy észrevett volna, hi-
szen katicabogárka sem vagyok neki. Talán csak egy hangya.
Mindenesetre hasra vágódtam, igyekeztem mozdulatlan ma-
radni. Ahogy a bogár halottnak tettei magát. Arcom az ingén.
S odabentről, valahonnan a melle közepéből mintha egy hatal-
mas gőzgép muzsikálna: tompa döndülések. Ver az óriás szíve.
Engem is megemel minden dobbanása. Egy darabig önfeledten
feküdtem az óriás szíven, aztán, nem tudom, miért, félni
kezdtem. Talán magam elé idéztem könyörtelenül nagy kezét.
Hiszen csak rám legyint, és palacsintává lapulok. Mint egy
szúnyog. Ha nem is akar bántani, csak megigazítja az ingnyakát,

a mellényét, az óraláncot – máris végem. Vagy megint fordul egyet... Óvatosan fölálltam, puhán, mint a macska, lépkedtem az ingén, a mellényére érve gyorsítottam, lent a mélyben már láttam Rácpácegrest, fölbátorodtam tőle, egy ugrással a kabátja hajtókáján termettem, és nagy sebbel-lobbal igyekeztem lefelé, szánkáztam, gurultam... és egyszer csak kicsúszott alólam a talaj, zuhanni kezdtem. Mindennek vége, villant át az agyamon, tág-ra nyitott szemem előtt, mint valami hajóhinta, megfordult a tengelye körül Rácpácegres, fejjel lefelé állt a Nagyszederfa, a há-zunk tetején a villámhárító fénylő lándzsája a mélybe mutatott. Behunytam a szemem. Most török, szakadok. És ekkor valami lelassította a zuhanásomat, lecsendesedett a levegő sívítása. Ki-nyitottam a szemem. Az óriás kabátja szegélyén feküdtem. Csak hármát kellett ugranom, máris az országúton voltam, futottam a keréknyomok mellett kanyargó, keményre döngölt földű gya-logúton Rácpácegres felé. Lobogott a hátamon a tarisznya, a fa tolltartóban zörögtek a ceruzák. Lehet, hogy az óriás segített? Lehet, hogy azért nem zuhantam le, mert elkapott, és szép sze-líden a kabátja szegélyére tett? Futottam. Elmaradt mögöttem a ráadási lejáró, a Nagysarok, a Kissarok, és ott álltam apám előtt. Mondani akartam neki az óriást. Hirtelen eltakarta valami a napot. De csak egy pillanatra, azon nyomban kivilágosodott újra.

– Mi az – kiáltott föl apám –, napfogyatkozás?

Megfordultam. Az óriás már nem volt ott. Nyilván az imént állt föl, s a feje egy pillanatra eltakarta a napot. Attól lett sötét. Meresztettem a szemem, talán még meglátom. Mintha egy árny mozdult volna arra a Dorogi-sziget felé. Vagy csak egy felhő ár-nyéka úszott át a domboldalon?

Akkor mégsem szóltam az óriásról senkinek. Talán attól fél-tem, nem hiszik el. De most úgy éreztem, itt van az ideje. El-mondtam hát.